

la garrinada

diàlegs i reverberacions d'una festa de nova creació

MARTÍ MARFÀ I CASTÁN / JORDI ALSINA IGLESIAS

Quan en Josep Lladó ens va demanar informació sobre la Garrinada per al seu Recull enciclopèdic d'Argentona, ens vam posar a escriure d'una tirada. Les "quatre ratlles" de l'encàrrec es convertiren en diverses pàgines, que recullen algunes conclusions d'un estudi sobre festes a Argentona iniciat el 2009 i encara avui en marxa.¹

La Garrinada és un conjunt d'activitats que joves d'Argentona programen en el marc de la Festa Major d'Estiu de la vila, anomenada de Sant Domingo o Sant Domènec. La programació és concebuda com una unitat i s'ubica al pati d'una escola de la localitat. Es dissenya mitjançant reunions periòdiques, on també es coordina bona part de la comunicació i la producció tècnica de les activitats. La festa s'ha celebrat anualment des del 2000, i és coneguda a molts altres pobles del Maresme i comar-

ques veïnes, especialment entre els sectors joves. El programa generalment ha consistit en activitats de tarda (activitats infantils, jocs, la Caipirinyada, el sopar popular, teatre, circ, concerts de petit format, activitats esportives...), i en actuacions musicals a la nit, puntualment acompanyades d'altres performances artístiques. El nom de Garrinada, que significa "conjunt de garrins [és a dir, porcs joves] d'un mateix part",² deriva del motiu "repicatruques" atribuït als habitants d'Argentona i emfatitza el caràcter jove de les activitats, del públic i de l'organització de la festa.

Gestació i primers passos

Després de més d'una dècada dinamitzant la festa major d'estiu, el Carnaval i altres festivitats, el col·lectiu Triquinosi es desactivà cap a mitjans dels anys 90. Havien implantat amb èxit la Nit Boja i les Matinades, a la nit del 3 al 4 d'agost. Tanmateix, des de

la desactivació associativa dels responsables dels actes de festa major al Carrer Gran (1977-1981), i la reapropiació festiva per part del nou Ajuntament democràtic, la programació havia anat perdent caire participatiu i activitats adreçades al jovent. Durant la segona meitat dels 90 només se celebrava la Nit Jove, al Camp de Futbol Municipal, que consistia en un concert amb grups de les escenes musicals joves del país. L'organitzaven les regidories de Festes i Joventut, amb una participació social desigual, tutelada i poc horitzontal a través de respectius consells consultius. A més a més, la Festa Major d'Estiu s'havia anat veient eclipsada per la Fira del Càntir, que gaudia de major projecció i dedicació per part del consistori, condicionant els actes i l'ambient de Festa Major. De fet, el 6 d'agost de 1996, joves vinculats al dissolt col·lectiu Triquinosi i als Diables, autoanomenats Amics de Sant Domingo, expres-

Cartells de la Garrinada, realitzats per dissenyadors locals (Santi Blanco, Mireia Navarro, Ricard Marfà i Jordi López)

1. Són moltes les persones i entitats argentonines que han col·laborat i col·laboren de forma desinteressada i entusiasta en aquesta investigació. L'article que us presentem és deutor d'aquestes aportacions, però en cap cas els transferenceix la responsabilitat derivada de les imprecisions, errors, omissions, o conclusions inoportunes que contingui el text, les quals són totalment atribuïbles als seus autors, que ens disculpen d'antuvi pels greuges que això pogués ocasionar. Per això i per qualsevol aportació que pugueu

fer a la nostra tasca, ens podeu contactar a argentonadefesta@gmail.com. També cal esmentar aquí el suport que la recerca esmentada ha rebut de l'Assemblea de Garrinada, el Centre d'Estudis Argentonins Jaume Clavell, l'Institut Català d'Antropologia, el Departament d'Antropologia Cultural de la Universitat de Barcelona, l'Institut Ramon Muntaner, i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

2. Definició consultada i coincident al DIEC2 (*Diccionari de la Llengua*

saven el seu desacord sortint en processó fúnebre pels carrers de la vila per representar la mort de la festa.

Aquesta situació motivà la confecció d'una nova proposta festiva la primavera del 1999. La impulsaren joves majoritàriament nascuts entre finals dels 70 i principis dels 80. Molts havien format part dels moviments recents en favor d'un Casal de Joves, de l'Esplai Xip-Xap del Centre Parroquial, i de diversos col·lectius juvenils locals amb vocació política i/o activista. Malgrat viure com a adolescents les iniciatives de "La Triqui", no havien participat directament en la seva organització, si bé alguns ja secundaren la protesta i el descontentament dels esmentats Amics de Sant Domingo.

Aquell mateix 1999 presentaren una "Festa Major Jove" al llavors regidor de Joventut, Cultura i Festes, Felip Castells,³ que desestimà el projecte apel·lant a la manca de temps per desenvolupar tal programació. Aquest intent frustrat acabà amb el concert Festa Fotre, celebrat el 6 d'agost, en plena Festa Major, però sense formar part del programa oficial. El grup manifestava així la voluntat de prendre la iniciativa en l'àmbit festiu i alhora la seva frustració perquè el projecte encara no podia tirar endavant.

La Garrinada'00 arribaria l'any següent, oferint una programació de tres dies inclosa en el programa oficial però amb una comunicació, una imatge i un perfil propis. La proposta enterrava la Nit Jove, però no modificava la Nit Boja ni Les Matinades, que encara avui

inauguren la Festa Major. Així doncs, la Garrinada ha tingut lloc des de llavors els dies 4, 5 i 6 d'agost.⁴ Entre el 2000 i el 2009 les activitats es concentraren al pati de l'escola Bernat de Riu-demeia, el 2010 es traslladaren a l'escola Les Fonts, situada a la zona recentment urbanitzada de Can Juvé, i enguany s'ubicaran al CEIP Francesc Burniol, a l'extrem sud-est del casc urbà.

En aquest temps, la Garrinada ha contribuït a donar impuls, identitat i, sobretot, projecció pròpia a una Festa Major que viu en la constant tensió de quedar relegada per la Fira del Càntir. En moltes poblacions properes i sobretot entre els sectors joves, Garrinada és sinònim de Festa Major d'Argentona, essent sovint la primera més coneguda que la segona.⁵ De fet, durant la primera meitat de la dècada dels 2000 i

Protesta fúnebre dels Amics de Sant Domingo
Foto: Pep Padrós

Sant Domingo garri,
la primera imatge de la Garrinada.
Foto: Santi Blanco

almenys fins el 2004, la Garrinada suportà vora la meitat dels actes de festa major, malgrat gestionar un percentatge menor del pressupost total de la festivitat. Fou, precisament, a partir d'aquell any que el consistori augmentà notablement els recursos econòmics i tècnics destinats a la Garrinada, en el marc d'una estratègia del grup al govern, L'Entesa per Argen-

Catalana. Segona Edició), de l'Institut d'Estudis Catalans, i al GDLN (Gran Diccionari de la Llengua Catalana), del Grup Enciclopèdia Catalana, ambdós consultables en línia.

3. De les eleccions municipals del juny de 1999 en sortí el govern de coalició entre Entesa per Argentona i el PSC, que rellevà l'anterior, de CIU i ERC. Lluís Viladevall (PSC) fou nomenat regidor de Joventut, i en prengué possessió durant l'estiu del mateix any, però el programa de festa major ja estava tancat.

4. Argentona situa la Festa Major al calendari seguint l'antic santoral pre-1969, sempre en els mateixos dies del mes. El dia no laborable és el 4 d'agost (antiga diada de Sant Domingo de Guzmán), i la festa comença el vespre abans i dura fins dos dies més tard.

5. A Mataró, hi ha gent que parla de "Les Garrinades", en plural, en una clara homologació conceptual amb "Les Santes", que és com es coneix la festa major de la capital maresmenca.

La comissió assumeix
totes les tasques
de la festa.

Foto: Laura Fàbregas.
(Arxiu de la Garrinada)

tona, que passava per potenciar el programa festiu general, i per promoure la Garrinada i el seu entorn social.⁶

Un model organitzatiu singular

“En uns temps en què les Festes Majors d'arreu s'han convertit en una cosa d'uns pocs que decideixen per tothom, creiem important que espais com la Garrinada demostrin que és possible organitzar festes amb una participació social activa i directa”⁷

La Garrinada'00 anava signada per les mateixes entitats juvenils que un any abans havien promogut el Festa Fotre: l'agrupació d'estudiants de l'IES Argentona AEIA; la revista cultural àMarat, inicialment vinculada al col·lectiu Altaveu, però amb vida pròpia després d'apagar-se l'entitat mare; i l'assemblea local de l'organització independentista Maulets, que compartia membres amb l'AEIA. S'hi afegia el Col·lectiu Dret a Sostre, que completava el panorama local d'entitats juvenils amb perfil crític i transformador, alineades en l'àmbit polític de les esquerres no institucionals.

A les edicions 2001 i 2002 de

la Garrinada, aquests grups protagonitzaren un procés d'obertura. Retiraren, primer, els seus logotips i, després, els seus noms de la publicitat, i convocaren un seguit d'assemblees consultives públiques que el 2002 assumirien el rol de comissió organitzadora, a partir de llavors constituïda com a suma d'individus i no pas de col·lectius. Es bastia així un model organitzatiu autodefinit com a assembleari, del qual els successius impulsors de la festa en farien bandera. El mecanisme començava a principis d'any —o abans— amb la celebració de reunions obertes als i les joves del poble. Els més assidus adoptaven responsabilitats i acabaven configurant la comissió d'aquell any, encarregant-se desinteressadament de: la programació i contractació d'espectacles o activitats, la producció tècnica i artística, la comunicació, la gestió del bar, la coordinació i negociacions amb l'Ajuntament, el reclutament i coordinació de col·laboradors...

Com expressa la cita inicial, els impulsors de la Garrinada advocaven per reprendre el protagonisme organitzatiu de la societat civil en l'àmbit festiu. Es

pretenia contrarestar la tendència a la municipalització, amb la qual també havien dialogat els esmenats actes de festa major al Carrer Gran, durant la Transició, i les iniciatives de La Triquinosi, més tard. S'aprecia, doncs, una dinàmica contínua d'estira i arronsa entre, d'una banda, col·lectius de base que prenen part activa en l'organització de les festes i, de l'altra, unes institucions municipals que pugnen per mantenir-ne el control a través de regidories de Festes, consells consultius tutelats, personal tècnic, i estratègies com la normativització o la fiscalització pressupostària. És en aquesta tensió irresolta que cal entendre com la Garrinada ha basculat entre el pol de l'autoorganització i una inevitable dependència de les estructures municipals. I és que malgrat plantejar-se inicialment opcions d'autofinançament, la festa optà per un model més inspirat en els anomenats “pressupostos participatius”, assumint la gestió d'una part de la partida municipal dedicada a la Festa Major. Però la dependència no només ha estat econòmica, ja que s'ha comptat amb recursos tècnics i humans associats a les successives regidories de Festes i Joventut, que a més d'assumir part de les tasques de producció tècnica han garantit certs graus de tutela municipal de la festa. En aquest procés hi han jugat un paper important les tendències normativitzadores generals associades al concepte jurídic de responsabilitat civil, així com la incorporació a l'equip tècnic de les regidories de persones properes a la Garrinada.

L'ideal del model assembleari era atraure aquells i aquelles joves d'Argentona interessades en l'or-

6. Les eleccions municipals tingueren lloc el maig de 2003, i donaren lloc a la renovació de la coalició de govern entre l'Entesa per Argentona i PSC. Tanmateix, la regidoria de Festes, en mans de l'Entesa i liderada per Cris-

tina Navarro, no intervingué plenament sobre la festa major d'estiu fins l'edició 2004.

7. Fragment del text de presentació del programa de Garrinada'01.

ganització de la festa, i formar un grup de treball representatiu de la joventut local, susceptible de canviar en cada edició. Però la seva dinàmica efectiva ha distat inevitablement d'això.

Amb l'esmentada obertura de la gestió, acompanyada d'estratègies relacionals per implicar generacions més joves, entre 2002 i 2003 una colla de nascuts a mitjan dels 80 s'incorporaren a la Garrinada i n'acabaren agafant les regnes. Paral·lelament, la majoria d'iniciadors s'anaven retirant en les edicions subsegüents de 2003, 2004 i 2005. Es resolia momentàniament la qüestió del relleu generacional, si bé el repte aniria reapareixent cíclicament. De fet, durant la segona meitat de la dècada dels 2000s, es va viure un altre episodi destacat d'estancament. Això se sumà al debilitament dels recursos municipals, a causa de la crisi econòmica i la disminució del pressupost consistorial, i també a l'escepticisme del govern sorgit de les eleccions de 2007, format per l'agrupació Tots per Argenton i CIU.

Però el repte del relleu i les crisis d'efectius en l'organització es poden explicar a partir de diversos factors, que se sumen als cicles de cansament i desencantament. Tota iniciativa d'aquestes característiques viu la tensió entre, d'una banda, les necessitats i esforços d'inclusió i renovació; i de l'altra les d'experiència, especialització i eficiència, així com d'assoliment de certa cohesió i dinàmica de treball. Integrada i en relació amb altres àmbits de la vida social, és habitual que la festa articuli relacions socials, és a dir, en reforç o reorganització d'existents, i en creï de noves. Així, especialment en els darrers set o vuit anys, la dinàmica

de l'organització de la Garrinada, a més de consolidar un grup expert i força especialitzat, ha contribuït a l'articulació d'una colla relativament estable d'amics i amigues que hi troben un espai d'encontre i de construcció d'un projecte compartit, és a dir, d'experiència efectiva i singular de la grupalitat. Tot plegat ha propiciat certs automatismes en les dinàmiques de treball, a més de la gestió d'informacions i decisions en espais aliens als estipulats per a l'organització de la festa. Això ha pogut dificultar les noves incorporacions a la comissió. Tanmateix, a finals de la dècada la tendència es contrarestà gràcies als esforços d'aquest nucli per atraure nova gent i traspassar responsabilitats, i també gràcies a la incorporació de nous actors, alguns d'ells vinculats a la refundada assemblea local de Maulets,⁸ que considerarà la Garrinada un espai estratègic per a l'activitat dels seus militants a la vila.

Totes aquestes tensions a l'entorn de la participació s'han d'entendre a la llum de l'èmfasi en l'assemblearisme dels succes-

sus impulsors de la Garrinada. Aquesta és una pràctica heretada de les entitats iniciadores, que s'ha intentat aplicar a les formes d'organitzar el debat i la presa de decisions en el sí de la comissió organitzadora, autoanomenada "Assemblea de Garrinada". Alhora, l'assemblearisme ha constituït una narrativa per a la definició de la festa i la seva singularitat. Aquesta s'ha invocat fins i tot en un context d'abandó gradual o aplicació poc regular d'alguns mecanismes de participació esta-

Treballant plegats a la barra de la Garrinada.
Foto: Adrià Calvo

Catifa de Corpus de la Garrinada, el 2009.
Foto: Laura Pacheco.
(Arxiu de la Garrinada)

8. El nucli argentoní de l'organització Maulets que impulsà, amb d'altres entitats, el naixement de la Garrinada, es va dissoldre durant la segona meitat del 2001. El 2008 un nou grup de joves, va promoure la reactivació

de la franquícia i, en motiu de les eleccions municipals de 2011, també impulsaria la llista local de la CUP.

blerts. És el cas de la convocatòria pública de les primeres reunions de cada any, o de les “bústies de propostes” ubicades en diferents punts de la localitat freqüentats per joves.

La festa més enllà de la festa

Un dels vessants més col·laboratius i participatius de la festa ha estat la barra. A diferència del model de les “barraques”, basat en l'existència de diverses guinguetes o barres separades, a Argentona s'optà per un bar únic que reunia els i les joves disposats a col·laborar. Aquest és un espai on persones de diferents generacions, colles i segments socials interaccionen i comparteixen una experiència de participació i treball cooperatiu. Això ha contribuït a articular vincles, a generar models per a d'altres àmbits de la vida social, i a traçar sentits de pertinença i comunitat associats tant a la festa com a la localitat.

De fet, diverses iniciatives i dinàmiques protagonitzades per certs sectors del jovent local en la darrera dècada i mitja han trobat, en les successives barres de la Garrinada i en la resta de responsabilitats festives, part de la seva gènesi social o dels seus models de sociabilitat i cooperació. És el cas del col·lectiu Espurnall, sorgit de la fusió de les entitats iniciadores de la Garrinada, que optaren per eixamplar l'experiència d'activisme compartit que els havia ofert la festa. Un altre exemple és el relleu generacional en l'organització del Carnestoltes, i la seva revitalització recent, on hi ha tingut un paper important part del nucli organitzador de la Garrinada, juntament amb gent vinculada a les 12 Hores contra el Racisme i la Xenofòbia, la

iniciativa jove de la Festa Major d'Hivern. En tant que Assembla de Garrinada explícitament, aquest grup també ha protagonitzat accions festives puntuals més enllà de la Festa Major, com la participació des de 2007 a la celebració floral del Corpus a carrers i places.⁹ D'altra banda, els beneficis econòmics del bar no només han servit per sufragar la part creixent de despeses que no cobreix una dotació municipal en declivi des de mitjan de la dècada passada. També s'ha reservat un fons per contribuir al finançament de causes solidàries i/o iniciatives associatives locals com el Correllengua, el Carnaval, la consulta sobre la independència a Argentona (2009), o el *Recull Enciclopèdic d'Argentona* de Josep Lladó (2011), entre les més recents.

Tanmateix, no totes les reverberacions socials de la Garrinada han estat tan plàcides. De fet, la iniciativa ja va engegar despertant les reticències d'alguns sectors de l'associacionisme cultural i els cercles artístics locals. Argüien que suposava una disgregació de la centralitat festiva de la Plaça Nova, ubicació històrica dels actes principals de la Festa Major; i que no era representativa de tot el jovent local, sinó tan sols d'alguns sectors liderats per Maulets, que polititzaven la festa en la seva línia ideològica. A fi de desactivar aquestes crítiques, a partir de l'edició 2011 l'organització evità la presència de les pancartes reivindicatives i les banderes independentistes que havien decorat la Garrinada'00. També es van abandonar les activitats més reflexives i/o polítiques, com el cicle de debats sobre qüestions locals.¹⁰

La festa esdevenia així escenari i vehicle d'una lluita pels recursos

simbòlics i econòmics en el camp de l'activisme juvenil local. Els sectors que havien pres el relleu de La Triquinosa es trobaven amb nous grups generacionals que s'organitzaven de forma conjunta i els disputaven l'hegemonia assolida. Expressió d'aquest conflicte també fou l'autoanomenada “Batucada alternativa”, que els crítics amb la Garrinada convocaren a la Plaça de l'Església l'any 2000, coincidint amb el naixement de la festa. Anys més tard, la regidora Cristina Navarro canalitzaria algunes d'aquestes inquietuds promovent un tercer pol festiu a la Font Picant.

El sorgiment de les 12 Hores Contra el Racisme i la Xenofòbia, en el marc de la Festa Major d'Hivern, també es pot inscriure parcialment en aquest context. La proposta, relativament anàloga a la Garrinada, s'estrenava el gener de 2001, pocs mesos després del naixement d'aquesta. Consisteix encara avui en una maratón d'actuacions i activitats de tot tipus celebrada al Poliesportiu Municipal amb la finalitat de recaptar fons per a causes solidàries. La iniciativa fou signada pel Col·lectiu de Joves del Casal, un colla d'usuaris de l'equipament que tenien inquietuds activistes i aviat sintonitzaren amb els descontents de la Garrinada. Tant el grup com la iniciativa foren esperonats i formalitzats pel personal del Casal de Joves, en vistes que el mateix 2000 les entitats iniciadores de la Garrinada havien abandonat l'equipament denunciant-ne el model tutelat de gestió. Això, sumat a certes discrepàncies personals i ideològiques, contribuï inicialment a perfilar les dues iniciatives festives com a antagoniques. La diferenciació s'articulà també en el model orga-

9. A Argentona, el Corpus se celebra amb estores de flors que cada grup de veïns o entitat confecciona en un carrer o plaça. La festa popular, suprimida per l'Església el 1980, es reactivà el 1991 amb un caràcter laic i constitueix una de les cites festives locals més participatives i apreciades per

vilatans i vilatanes.

10. Val a dir que el llavors nascut col·lectiu juvenil Espurnall, on participaven alguns dels primers impulsors de la Garrinada, recollí aquestes inquietuds polítiques, canalitzant-les fora del context festiu.

nitzatiu, els plantejaments estètics i els rerefons polítics. Les 12 Hores s'alineaven amb les narratives de la "diversitat cultural", el "multiculturalisme" i el pacifisme, i s'emmirallaven en iniciatives com la Festa de la Diversitat o la Fira per la Terra. La Garrinada, en canvi, invocava narratives i pràctiques associades als moviments socials radicals i les esquerres no institucionals, que promovien les "festes alternatives" o "festes autogestionades". Tanmateix, al llarg de la dècada es van intensificar les relacions i col·laboracions entre ambdós grups, en el marc del Carnaval, de l'espai del Centre Parroquial, de les festes respectives i d'altres espais d'activitat social. També s'incorporaren a ambdues festes persones alienes al conflicte inicial. Tot plegat contribuï a l'acostament de posicions, de manera que actualment és difícil identificar dos col·lectius diferenciats. Si bé és cert que encara hi ha certa noció dels nuclis o colles vinculats a cada una de les festes, sobretot en un sentit històric, moltes persones coincideixen o fluctuen entre una iniciativa i l'altra.

Per altra banda, la Garrinada ha despertat controvèrsies entre alguns veïns i veïnes de l'Escola

Bernat de Riudemeia, primer, i de l'Escola Les Fonts, després. Les queixes tenen a veure principalment amb el soroll i els horaris nocturns de la festa, així com la brutícia i la vandalització de propietats privades o públiques, associades a l'aglomeració de joves amb propòsits lúdico-festius. La limitació horària i acústica, i l'augment de la vigilància policial i dels serveis de neteja, són les mesures mínimes exigides, que s'han aplicat de forma creixent en la trajectòria de la festa. Tanmateix, la petició final ha estat sempre la reubicació de la Garrinada lluny de casa, i preferiblement fora del centre urbà. L'articulació organitzativa dels veïns i les seves queixes o peticions ha variat segons l'etapa i la receptivitat tant del govern consistorial com dels grups polítics opositors.¹¹ Per la seva banda, els organitzadors de la festa han intentat adoptar des de 2001 estratègies de comunicació amb els afectats. Però en cap dels casos aquests han reconegut l'Assemblea de Garrinada com a interlocutor vàlid, limitant-se al diàleg amb l'Ajuntament. Alhora, aquest s'ha alineat sovint en la tendència actual de prendre el veí o veïna, preferiblement propietari,

com a subjecte polític prioritari, en detriment d'altres condicions socials com les de jove, habitant de l'espai públic, activista associatiu, participant de la festa...¹²

Les polèmiques veïnals, juntament amb els altres conflictes descrits, han tingut en l'arena política institucional un dels seus escenaris principals, essent invocades com a arguments en les pugnes entre els grups polítics amb representació. Grups minoritaris de l'oposició com el PP i Agrupació d'Argentona han assumit i donat veu política a les reivindicacions veïnals. Però també el PSC, al govern fins al 2007 i proper a grups juvenils crítics amb la Garrinada, es feu ressò de la polèmica i des de 2003 qüestionà recurrentment el model de gestió de la festa, advocant per un major control municipal del procés. Per la seva banda, "Tots per Argentona" i el seu líder Pep Masó, en conquerir l'alcaldia el 2007, mostraren certa ambigüitat respecte a la Garrinada, responant prioritàriament a les demandes veïnals.

Tals tensions s'han d'entendre també en l'esmentat marc d'aposta explícita creixent que el grup "L'Entesa per Argentona",

Milers de joves acudeixen cada any als concerts de la Garrinada. Foto: Adrià Calvo

11. Arrel del procés fracassat de mediació entre les parts que endegà la regidora Cristina Navarro el 2005, els veïns i veïnes guanyaren en cohesió i unitat d'actuació. A l'Escola Les Fonts, les iniciatives veïnals també prengueren força, fins i tot abans de la celebració de la Garrinada.

12. L'estigmatització i repressió dels sectors juvenils que es dediquen a

l'activisme i la transformació festiva té successius antecedents en la història recent d'Argentona. Alhora, el rol actual d'Argentona i altres localitats de l'àrea de Barcelona com a zones residencials contextualitza la tendència veïnal a combatre qualsevol suposada distorsió de la vida tranquil·la per la qual han pagat, així com la claudicació consistorial en aquest aspecte.

líder del govern local entre 1999 i 2007, va fer per la Garrinada i el seu grup impulsor, sovint lloats com a exemple de participació social i joventut modelica. Aquesta apropiació política, que no fou qüestionada pels organitzadors de la festa, els valgué acusacions d'estar tutelats per aquest grup polític i ser còmplices de les seves polèmiques actuacions.¹³ Així doncs, en les eleccions de 2007 i 2011, així com en diversos debats plenaris, la Garrinada ha estat un tema de discussió recurrent i inevitable, experimentant una altra dimensió de la politització que des de 2001 pretenia evitar.

Entre festa popular i festival

La Garrinada va néixer emmellant-se en les anomenades festes majors alternatives o les "barraques". Aquestes són propostes festives estructurades a l'entorn d'un programa de concerts gratuïts de música jove, i d'unes barres que proveeixen cervesa i altres begu-

des. Als anys 90 el model era molt recurrent al País Basc i s'estenia amb èxit en diverses poblacions catalanes, de la mà d'entitats locals de base i moviments socials d'esquerres i independentistes. Sovint s'invocava l'autogestió festiva, en el sentit d'autofinançament i d'autonomia organitzativa, i es presentaven les activitats com a alternatives a les festes "oficials". La Garrinada també propugnava l'autonomia juvenil en la presa de decisions sobre la festa, arguint que això permetia articular una programació festiva més ajustada a les necessitats i demandes del jovent, tot habilitant espais de participació política més directa i horitzontal. Alhora, no es presentava com una alternativa al programa oficial, sinó que s'hi integrava amb la voluntat d'enriquir-lo i transformar-lo.

Tot i que la narrativa fundacional prioritzava la participació social i la integració en la vida local, la concepció inicial de la

Garrinada ja encapsulava una tendència a la festivalització, que al llarg dels anys ha dialogat amb el model festiu invocat. Aquesta tensió s'ha reflectit principalment en dos camps: la programació d'activitats, i la ubicació de la festa.

Amb la voluntat d'integrar-se a la Festa Major i als pols centrals de sociabilitat local, la Garrinada s'emplaçà a l'Escola Bernat de Riudemeia, en plena centralitat urbana i conformant un circuit amb el nucli històric d'activitat festiva, la Plaça Nova. Els esmenats desplaçaments a l'Escola Les Fonts i, enguany, al Francesc Burniol, tot i ser a menys de 750 metres de la Plaça, suposen un allunyament de l'àrea considerada com "el centre del poble".¹⁴ Amb les recents transformacions urbanístiques i els conseqüents canvis en la geografia imaginada local, el trajecte a peu –i generalment de nit– entre aquest centre i les ubicacions recents de la Garri-

La Garrinada també ha programat força teatre de carrer. Foto: Xavier Notxa

13. A mitjans dels 2000s, el projecte de reurbanització de zona cèntrica de Can Doro i Cal Guardià, promogut pel govern de L'Entesa i el PSC, motivà una virulenta polarització política i social en relació. L'Assemblea de Garrinada mai es va posicionar públicament sobre la pugna servint això

d'argument a qui els acusaven de manca de posicionament en un conflicte dicotòmic que només admetia posicions clares

14. A nivell d'activitat i concepció socials, el "centre del poble" s'estructura sobretot entorn a les places Nova, de l'Església, i de Vendre, el Centre

Sopar popular de la Garrinada 2010, amb l'actuació d'Uikelele, grup format per a l'ocasió
Foto: Olga Sanmartín

nada és més transitable que fa una dècada. Tanmateix, suposa igualment recórrer àrees exclusivament residencials i/o poc habitades, perifèriques en relació al casc urbà i a l'organització espacial de la festa.¹⁵ Tot plegat disminueix la fluïdesa d'anades i vingudes que es produïen entre la Plaça Nova i Les Escoles Velles, obstaculitza la pretesa integració de la Garrinada en la Festa Major i la formació d'un sol conjunt festiu, i amenaça amb marginalitzar la festa jove i els seus participants.

Aquest procés d'allunyament és el resultat de diversos factors. En primer lloc, cal situar-hi les esmentades pressions veïnals i el seu ressò polític. També és cert que la festa ha anat creixent en assistència, gràcies al reclam de la proposta festiva i artística, i la seva gratuïtat, atraient públic local i

de poblacions properes, que n'ha deixat petites les diverses ubicacions. Això, viscut com un èxit per l'Assemblea de la Garrinada, s'ha utilitzat com a argument en les representacions entorn als riscos i la seguretat, especialment per part de veïns, Ajuntament i policia local.¹⁶ D'altra banda, els organitzadors, després de certa resistència, han acabat acceptant els dos canvis d'ubicació, amb què apreciaven una millora en les condicions tècniques, infraestructurals i d'aforament, decantant-se en aquest aspecte per la tendència festivalitzadora.

Per altra banda, la tensió entre festivalització i festa localment integrada, participada i significativa també s'ha manifestat en un programa d'activitats en el qual des del principi els concerts de música jove han tingut un paper

central. Gràcies al treball i els contactes dels seus successius impulsors, la Garrinada ha programat destacats noms de les escenes catalanes del rock mestís, la rumba, el ska, el rock radical, entre d'altres. Malgrat recurrents crítiques d'hegemonia estilística i manca de representativitat, l'organització ha intentat recollir diverses sensibilitats estètiques i reflectir en la programació certa diversitat de gustos musicals dins dels àmbits coneguts pels impulsors de la festa i els seus entorns socials. En aquest sentit, s'han promogut paral·lelament propostes com una rave techno (2000-2002) o la jornada de música màquina Garridance (2003-2004).

La prioritat de les actuacions musicals, tant en la dedicació econòmica i comunicativa com en la localització central dins el pro-

Parroquial i l'Ajuntament, i les seves respectives zones d'influència.

15. L'avinguda dels Països Catalans i la zona esportiva ha estat històricament reservada a la fira d'atraccions de festa major. Als anys 90 s'hi celebrava la Nit Jove, de la qual la Garrinada pretenia allunyar-se conceptualment i espacialment, tot retornant la pro-

gramació jove al "centre del poble".

16. A percepció de l'organització de la Garrinada, la policia municipal ha desatès en ocasions els seus requeriments en qüestions de seguretat i assistència, tot contribuint a reforçar la representació de la festa com a problemàtica a nivell d'ordre públic.

Domingo El Gran
en la seva primera
aparició (Arxiu
de la Garrinada)

grama, s'explica per la projecció que donen a la festa i per la repercussió que això té en els ingressos de barra, cada cop més necessaris per complementar un pressupost municipal en declivi. Alhora, el model dels festivals musicals d'estiu per a joves ha orientat força el disseny de la Garrinada, en detriment de les esmentades narratives fundacionals, que no s'han transmès als successius equips organitzadors.¹⁷

Des dels inicis, aquesta focalització en els concerts ha dialogat amb d'altres vessants de la programació. És el cas de les activitats expressament participatives com els torneigs esportius; la Caipirinyada i les propostes lúdiques que l'acompanyen; el sopar popular; o els tallers a càrrec de diverses entitats locals. Aquests activitats, igual que les desaparegudes intervencions escèniques de petit format que es programaven entre concerts, tenen una projecció menor més enllà d'Argentona. Tanmateix, permeten interaccions socials a menor escala i propicien una implicació més propera i significativa dels vilatans i vilatanes a la festa.

Això mateix passa amb les activitats que podríem anomenar de significació local, en raó de la seva mobilització i articulació d'universos de sentit autoreferencials, circumscrits a l'àmbit d'Argentona. Aquí s'hi poden incloure algunes activitats esmentades i també els espectacles d'inauguració promoguts en diverses edicions; les actuacions d'orquestres de músics locals formades per a l'ocasió; les trobades de percusionistes locals per homenatjar el desaparegut Pep Batlle; o les actuacions de formacions locals com a teloners dels grans concerts.

En aquest sentit, es pot definir encara una quarta tipologia d'activitats, no només per la seva rellevància local sinó també com a elements que doten la festa de singularitat, que la fan única. Aquí s'hi pot incloure la Caipirinyada i també el model de gestió, però sobretot destaquen les recreacions de la mítica porcina derivada de la llegenda dels Repicatruges, reflectides ja en la denominació de la festa (Garrinada), en els cartells de cada edició, i en algunes de les iniciatives ja esmentades. Però, és a finals de la dècada, que

l'Assemblea de Garrinada aprofundeix més en aquest aspecte. El 2008 promou la construcció d'un capgròs anomenat "Domingo El Gran", que cada any protagonitza aparicions sorpresa. En la mateixa edició les botifarres amb mongetes del sopar es substitueixen per l'espectacular elaboració *in situ* de dos porcs sencers a l'ast.

Significació social

En aquest article hem proposat una anàlisi històrica i etnològica d'una festa de creació recent, la Garrinada. Ens hem centrat en quatre aspectes rellevants (però que, evidentment, no són els únics): la gènesi i orígens històrics; el model organitzatiu; l'impacte en d'altres àmbits de la vida local ("reverberacions"); i el model de festa. Els processos descrits es conceben com a reflex de dinàmiques que sovint transcendeixen l'àmbit local, si bé a Argentona adopten formes singulars.

Com qualsevol fenomen social, la naturalesa de la Garrinada és complexa i està guiada per forces contradictòries. Per això, hem titulat "diàlegs" la nostra aportació i hem presentat cada aspecte a partir de les tendències sovint oposades que el constitueixen. I és que les tensions són símptoma de vitalitat, riquesa i rellevància del fenomen, i no pas de decadència o marginalitat.

En efecte, la Garrinada gaudeix d'una consolidació envejable en el panorama festiu local i més enllà. Això palesa que la força d'una festa no resideix en l'antiguitat sinó en la seva significació social actual. Aquest era precisament l'objecte de la nostra reflexió. I és d'això que depèn el futur de la Garrinada i de qualsevol iniciativa festiva haguda o per haver.

17. El model festival s'ha vist reforçat amb la incorporació de persones de l'entorn de Maulets, familiaritzades amb les barraques, les "festes alternati-

ves" i iniciatives com el Rebrot o l'Acampada Jove d'Arbúcies.